



# המשכיל

# maskil

## ■ Z obsahu

Pesach – svátek vyprávění .....2

Olomoucká tragédie .....10

Tóry z Krnova nalezeny  
v Jeruzalémě .....12

## ■ Krátce

Během dvou sederových večerů pijeme postupně čtyři poháry košer vína či vinného moštu na památku, že Hospodin čtyřikrát přislíbil naším otcům, že je zbaví egyptského otroctví a vysvobodí je: 1. Vyvedu vás, 2. Vysvobodím vás, 3. Vykoupím vás, 4. Vezmu vás za lid (Ex 6,6-7). Tyto přislíby také nazýváme *arba lešonot ha-geula*.

Daniel Mayer

Olomoucká tragédie ukazuje nezbytnost nové vyšší integrace služeb pro „člověka v nouzi“, mnohdy reálné, byť nenápadně ohroženého na životě – jedno zda nemocí, úrazem, mrazem, otravou, krizí, kterou neumí řešit, úzkostí v rámci abstinčního syndromu...

MUDr. Zdeněk Kalvach

Zničení templu v Krnově zabránil městský radní Franz Irblich, který vymyslel, jak nacionálně-socialistické úřady oklamat. Na jeho návrh dali radní vypálit obřadní síň židovského hřbitova a následně ji prohlásili za bývalou synagogu, zatímco skutečný templ přeměnili v krytou tržišnici.

Pavel Kuča

## RYTÍŘ ČESTNÉ LEGIE VZPOMÍNÁ

**Rozhovor s plukovníkem  
JUDr. Otto Klímou**

# PESACH – SVÁTEK VYPRÁVĚNÍ

**Od 15. do 22. nisanu, tj. od pondělního večera 2. dubna do úterního večera 10. dubna, budeme slavit svátek Pesach.**

Svátek má čtyři tradiční názvy, z nichž každý vyjadřuje jeho specifický význam pro nás:

**1. Chag ha-pesach – Svátek překročení**, na památku, že Hospodin překročil v Egyptě domy synů Izraele a nehubil v nich prvorozené, při poslední desáté ráně (Ex 12,13 a 27).

**2. Chag ha-macot – Svátek macesů**, na památku spěšného odchodu synů Izraele z Egypta, kdy neměli čas čekat, až těsto vykyne, a upéct potom z něho chléb na cestu. Těsto zabalili a vzali na ramena a urychleně opustili Egypt. Proto nám Hospodin přikázal jíst o Pesachu pouze nekvašený chléb – macesy (Ex 12,15 a 34).

**3. Chag ha-aviv – Svátek měsíce aviv**, což je náš hebrejský název měsíce nisan, v němž naši předkové vyšli z Egypta (Ex 13,4). V současném pojetí můžeme právem nazvat Pesach také Svátkem jara, neboť v moderním ivritu znamená slovo „aviv“ jaro.

**4. Chag ha-cherut – Svátek svobody**, kdy naši předci vyšli z faraónova fyzického otroctví na svobodu a za necelé tři měsíce poté, pod horou Sinaj, se přijetím Tóry stali i duchovně svobodným lidem.

Během dvou sederových večerů pijeme postupně **čtyři** poháry košer vína či vinného moštu na památku, že Hospodin čtyřikrát přislíbil našim otcům, že je zbaví egyptského otroctví a vysvobodí je: 1. **vyvedu vás**, 2. **vysvobodím vás**, 3. **vykoupím vás**, 4. **vezmu vás za lid** (Ex 6,6-7). Tyto přisliby také nazýváme *arba lešonot ha-geula*.

Konečně se dostáváme k hlavní části – jak z názvu vyplývá, jedná se o vyprávění. Opět **čtyřikrát** nám Tóra ukládá za povinnost vyprávět našim synům o východu z Egypta – *jecijat Micrajim*, když se nás na to zeptají (Ex 12,26; 13,8; 13,14 a Dt 6,20). Tyto čtyři připomínky se staly základem pro pasáž v Hagadě o **čtyřech synech**, moudrém, hříšném, prosťáčkovi a o tom, který se neumí zeptat. Židovská lidová slovesnost přiřkla Pesachu ještě jeden význam, když hovoří o svátku jako o **Pesach**, to jest **Ústa vyprávějí**.

Vždyť i sama krásná kniha provázející nás oběma sederovými večery se nazývá



Ilustrace k pasáži o čtyřech synech v tzv. Washingtonské hagadě (1478, Střední Evropa, dnes uložena v Kongresové knihovně)

## Hagada šel Pesach – Pesachové vyprávění.

Nutno zdůraznit, že v zemích diaspory – galutu – je jakákoli forma neustálého si připomínání událostí a momentů našich židovských dějin, zvláště pak **vyprávění** otců synům, dědů vnukům atd., důležitým faktorem spoluutvářejícím kolektivní historické myšlení našeho národa.

Jednou z částí Hagady je oblíbená pasáž, kterou obyčejně zpívají všichni účastníci sederového večera a i ti, kteří nejsou hudebně nadaní, se připojí k refrénu „dajejnu“.

Jedná se o básnické dílo „*Kama maalot tovot ha-Makom alejnu – Za kolik stupňů prokázaného dobra musíme být Bohu vděční*“, které vzniklo pravděpodobně v období druhého Chrámu. Celkový počet veršů tohoto díla, včetně úvodního „*Kama maalot*“, dosahuje patnácti, což odpovídá patnácti Žalmům (Ž 120 až 134), začínajícím vždy slovy „*Šir ha-maalot – Píseň stupňů*“. Tyto Žalmy pěli lévijci, když vystupovali k chrámové dvoraně, k níž podle tradice vedlo také patnáct schodů neboli stupňů – *maalot*. Dvanáctý verš této skladby říká: „Kdyby nám však daroval šabat a nepřivedl nás k hoře Sinaj, nám by to stačilo.“ K tomuto verši se váží dva krásné příběhy, které nám ukazují, že nejen svátek samotný je tématem, ale můžeme se například učit i o důležitosti dodržování šabat.

Jednou ze známých a vážených židovských rodin v Maroku byla rodina *Ben Šabat*.

Jak přišla tato rodina k takovému příjmení, vyprávěl rabi Jakob Ben Šabat (zemřel 1858), představený ješivy v Mogadoru a známý spíše jako autor sbírky pijutů *Jagel Jaakob*, která vyšla tiskem roku 1881 v italském Livornu. Jeho předek, rabín a kabalista Jakob ha-Levi (z.c.l.), musel jednou cestovat s velkou karavanou čítající tři sta osob, Arabů a Židů. Karavana procházela obrovskou pouští hemžící se bandami lupičů a množstvím dravých šelem. Byl pátek v poledne, když rabi Jakob oznámil lidem z karavany, že již s nimi dál nepojede, neboť brzy začne šabat. Zvláště Židé se ho snažili přesvědčit, aby jel s nimi dále, že do šabatu je ještě daleko a do večera určitě dorazí do karavansaraje a tam zůstanou na šabat. Rabi Jakoba se však nepodařilo přesvědčit a tak se karavana hnula dále bez něho. On si zatím našel přístřeší v jeskyni nedaleko karavanní cesty. Zažehl sobotní svíce a začal se modlit. Byl uprostřed modlitby, když u vchodu do jeskyně spatřil obrovského lva. V tu chvíli by se v něm krve nedořežal a slova modlitby se mu ze samého strachu ztrácela v hrdle. Nakonec se přece jen vzmužil a modlitbu dokončil. Lev se po celý šabat nehnul od vchodu do jeskyně. Rabi Jakob ha-Levi si již na jeho přítomnost pomalu zvykl a celý šabat se modlil, pěl šabatové zmirot a učil se Tóru. Nadešel konec šabatu a tu se lev přiblížil k rabi Jakobovi a lehl si před něj, jakoby ho zval, aby si na něj sedl. Rabi tak učinil. Tu lev vstal a začal s rabi Jakobem na hřbetě rychle

uhánět pouští. Neuplynula ani hodina a lev s rabi Jakobem přiběhl k městu a lehl si na zem. Rabi ze lva sestoupil a vešel do města. Souvěrci se ho ptali, jak se dostal tak brzy po šabat do města, to jistě musel znesvětit sobotu. On jim vyprávěl celý svůj příběh, ale protože ho neznali, nevěřili mu. Nakonec se rozhodli ho prověřit a když zjistili, že to je člověk přímý a pravdomluvný, ustanovili si jej svým duchovním představitelem. Za několik dní přišla do města smutná zpráva, že z celé karavany nezůstal nikdo naživu. Tu měl rabi Jakob vidění, v němž mu tajemný hlas oznámil: „Nebudeš se již jmenovat Jakob ha-Levi, ale Ben Šabat – syn šabatu.“ Od té doby všichni jeho potomci mají příjmení Ben Šabat.

Druhý příběh je z předválečné Litvy. V Poneveži byl jeden židovský holič, který při začátku šabatu nezavřel své holičství a pokračoval nerušeně v práci. Rabi Josef Šlomo Kahaneman (z.c.l., 1888–1969) při cestě do synagogy vešel do holičství a smutným hlasem popřál onomu holiči „šabat šalom“. Rabi si takto neúnavně počínal každý erev šabat, což samozřejmě onen holič nemile nesl. Když k němu do holičství opět jednou vešel rabi a popřál mu „gut šabes“, holič se na něj rozkřikl: „Dost, rebe!

Už to nemůžu vydržet. Vy mě takhle donutíte k tomu, abych se nechal pokřtít, a pak už ke mě nebudete moci chodit s výčitkami!“ Holičova reakce nechala rabiho klidným a odvětil mu: „Nemysli, že mě tímhle zastrašíš. Naopak, nebudeš-li mít dost peněz na koupi kříže, přijď ke mně, já ti je dám. Jedno si však zapamatuj – u nás, v Poneveži, každý Žid bude mít o šabat zavřeno!“

Na první pohled vypadají oba příběhy, jakoby se vymykaly našemu aktuálnímu pesachovému tématu. Otevřeme-li sidur, nalezneme tam Kiduš na erev šabat, v němž se praví: „*Pochválen budiž Hospodine, náš Bože, králi světa, jenž nás posvětil svými příkázáními a měl v nás zalíbení. Dal jsi nám v lásce a zalíbení do dědictví svůj svatý šabat, jako vzpomínku na stvoření, neboť on je prvním dnem ze shromáždění svátků, památkou na východ z Egypta...*“ Nyní vidíme, že šabat je velice spojen s momentem východu z Egypta. Kdyby nebylo *jecijat Micrajim*, nebyli bychom my, Židé, a tudíž by nebylo nikoho, kdo by slavil den odpočinku – *šabat*.

Všem souvěrcům a čtenářům Pesach kašer ve-sameach.

▀ Rabín Daniel Mayer

Foto: [www.jewishvirtuallibrary.org](http://www.jewishvirtuallibrary.org)



**Program Bejt Simcha  
duben 2007**

**pondělí 2. dubna od 18 hodin  
v restauraci Mánes  
Pesachový seder (pouze pro přihlášené)**

**pátek 13. dubna od 19.30  
v Jubilejní synagoze  
Kabalat šabat s rabínkou Miriam  
Bayfield a londýnskou mládežnickou  
skupinou**

**sobota 14. dubna  
od 10 hodin v Bejt Simcha  
Ranní sobotní bohoslužba s Masorti  
Olami a rabínem Ronaldem Hoffbergem**

**V pátek 27. a v sobotu 28. dubna se  
v Bejt Simcha bohoslužby nekonají  
– zveme všechny, aby se připojili  
k reformnímu minjanu, vedenému  
rabínem Kučerou, viz pozvánka.**

#### PRAVIDELNÉ AKCE

Kabalat Šabat každý pátek od 18 hodin

Kurz liturgie a zpěvu, vedený rabínem  
a kantorem Michealem Dushinskym –  
ve čtvrtek od 18.30 h (odpadá 26. 4.)

#### HODINY PRO VEŘEJNOST

každý pátek od 17 do 18 hodin  
(mimo 27. 4.)

#### Bejt Simcha

Mánesova 8, 120 00 Praha 2  
Telefon: 222 251 641, 724 027 929  
E-mail: [kehila@bejtsimcha.cz](mailto:kehila@bejtsimcha.cz)  
Web: [www.bejtsimcha.cz](http://www.bejtsimcha.cz)

#### JAK ZÍSKÁVAT MASKIL?

a) v elektronické podobě na [www.maskil.cz](http://www.maskil.cz)  
b) v tištěné podobě za cenu poštovního a balného;  
pošlete, prosím, svoji žádost na adresu Bejt Simcha, Mánesova 8, 120 00 Praha 2, telefon/fax: 724 027 929, e-mail: [redakce.maskil@maskil.cz](mailto:redakce.maskil@maskil.cz); výše poštovního a balného je v ČR minimálně 250 Kč ročně; uvedený obnos nám laskavě zašlete složenkou nebo na bankovní účet číslo: 86-8959560207/0100 u Komerční banky, variační symbol je 88888 (5x8)

## REFORMNÍ MINJAN

Srdečně zveme všechny zájemce na  
**společné šabatové bohoslužby  
reformního minjanu**  
pod záštitou World Union for Progressive Judaism  
**vede rabín Tomáš Kučera**



**pátek 27. dubna 2007 od 18 hodin**

Kabalat šabat a následný Oneg šabat

**POZOR – místo konání:**

Jubilejní synagoga, Jeruzalémská ul., Praha 1

**sobota 28. dubna 2007**

od 10 hodin Šachrit se čtením z Tóry

od 12 hodin společné studium týdenního oddílu Tóry

místo konání: Židovská obec (3. patro), Maiselova 18, Praha 1

# RYTÍŘ ČESTNÉ LEGIE VZPOMÍNÁ

*Pan plukovník, JUDr. Otto Klíma (Klein), se narodil v Benešově u Prahy čtyři roky před začátkem první světové války. O pouhých devadesát pět let později, při 60. výročí konce druhé světové války, přijímá z rukou francouzského velvyslance Řád čestné legie. Toto nejvyšší francouzské vyznamenání (založené roku 1802 Napoleonem I.) mu udělil francouzský prezident za vynikající vojenské zásluhy. JUDr. Klíma má štíhlou, elegantní postavu a na naleštěných parketách francouzského velvyslanectví se pohybuje šarmantně a tak vzpřímeně, jak mu to jen jeho věk dovoluje. Plynou francouzštinou děkuje za udělenou poctu a vzkazuje panu prezidentovi, že toto vyznamenání přebírá za všechny své spolubojovníky, kteří nepřežili obléhání Dunkerque...*

Plukovník a rytíř Légion d'honneur, doktor práv pan Otto Klíma, patřil mezi tisíce československých Židů, kteří okamžitě, jakmile to bylo technicky možné, vstoupili do utvářejících se jednotek čs. zahraničního vojska. Židovský podíl na československém válečném úsilí byl komunistickou historiografií záměrně léta zamlčován, v nejlepším případech zkreslován či bagatelizován. Proto je důležité pečlivě zaznamenávat vzpomínky těch, kteří ještě mohou přinést osobní svědectví tehdejších událostí.

Měl jsem štěstí a mohl jsem několikrát s JUDr. Klímou hovořit a přemluvit jej k tomu, aby znovu vyvolal atmosféru dávných minulých dějů a podělil se o své, doslova dobrodružné, zážitky. Z těchto setkání vzniknul i následující rozhovor a několik pokračování plukovníkových vzpomínek. Jeho nedávné úmrtí v pozhnaném věku 97 let znamenalo i konec našim schůzkám. Pan plukovník si už své paměti nepřečte, a proto následující řádky kladu jako symbolický kámen na jeho čerstvý hrob.

**Narodil jste se v roce 1910, v době hlubokého míru a rakousko-uherské**



**prosperity. Co můžete říci o svém původu, rodičích, prarodičích, o tom, jak jste vnímal své židovství a jaké jste měl dětství?**

Světlo světa, jak se vzletně říká, jsem uviděl poprvé 24. března 1910 v Benešově u Prahy. Pokud si vzpomínám, tak prarodiče z otcovy i matčiny strany dožili v Benešově u mých rodičů a jsou pochováni na benešovském židovském hřbitově. Až na dědečka z otcovy strany jsem je znal všechny. Jeho rodiče pocházeli z Písecka, mám babiččin domovský list z 12. 10. 1897, kde stojí: Josefa Klajnová, nar. 1832, povoláním dělnice. List byl vystaven v Mejšlovicích, razítko obec Zbenice. V tatínkově vojenském propouštěcím listu z 28. pěšího pluku v Písku zase stojí, že u něj sloužil 12 roků a 3 měsíce věrně a čestně (slovo udatně je škrtnuto). Otec se narodil v Životicích (okr. Písek), kam byl příslušný domovským právem a kde jeho otec, můj dědeček, byl podomním obchodníkem. S jakým zbožím po vesnicích „hausíroval“, ale opravdu netuším. Děda měl tři děti: syna Jakuba (mého otce) a dvě dcery. Jedna se vystěhovala do USA a vdala se za burzovního makléře Harry Schwartze. Zůstali bezdětní a navštívili nás v Benešově někdy kolem roku 1924. Nic více o nich nevím. Druhá teta se provdala do Mnichova, nevím, koho si vzala, ale měla dceru provdanou za fotografa v Buenos Aires a syna sportovce. Bratranec byl frajer,

před nacisty se zachránil útekem na lyžích přes Alpy. Dostal se do USA a sloužil pak v americké armádě.

**Jak by se dala vaše rodina sociálně charakterizovat?**

Prarodiče byli nezámožní, chudí lidé. Rodiče už na tom byli podstatně lépe, i doba byla jaksi příznivější. Otec Jakub Ludvík Klein chodil do školy jen do svých 12 let, pak se vyučil v obchodě se smíšeným zbožím. V roce 1896 už ale žil v Benešově, protože toho roku se tam narodil můj bratr Pavel. Tehdy také otec, společně s panem Ohrensteinem, založili na tehdejší Malém náměstí v Benešově Výrobu likérů a obchod s vínem. Těsně před mým narozením se otec osamostatnil, koupil jednoposchodový dům ve Vlašimské ulici 70 a založil firmu Jakub Klein – továrna jemných likérů a velkoobchod vínem. Otec se vlastní pílí naučil dokonale německy, měl hezký rukopis a domohl se slušného majetku. Zemřel v roce 1937 a matka v roce 1942, naštěstí ještě doma.

**Z vašeho vyprávění je patrné, že se jednálo o židovské rodiny, jak byste jejich „židovství“ charakterizoval?**

Na to se nedá jednoduše odpovědět. Pamatuji se, že tatínek se ještě každé ráno modlil, legoval tfilin, ke stáru už v této horlivosti polevil. Velké svátky jsme světili, pamatuji se, že maminka pekla barches ►

► a tatínek se večer pomodlil a my, děti, jsme dostali po kousku barchesu. Samozřejmě se světil seder, bylo k tomu zvláštní nádobí, jako nejmladší jsem se modlil ma ništare, ve třinácti jsem měl bar micva, ale později, jak tatínek zdravotně ochaboval, ochabovalo i plnění našich náboženských povinností.

V Benešově byla poměrně velká židovská obec, byla tam – dnes už zbořená – synagoga. Pamatuji se, jak měl tatínek zaplacené místo ve druhé řadě, v pultíku měl talis a modlitby a snažil se mi ukazovat místo v modlitbě, které se právě četlo. Po chvíli jsem šel ale dozadu k ostatním studentům a domluvili jsme si výlet či jinou kratochvíli.

My mladí jsme byli vychovávaní ryze česky a po stránce politické jsme byly čeští Židé, nikoliv sionisté. Je ovšem pravdou, že někteří příbuzní vystudovali německé školy, někteří mají německé náhrobky, jiní zas české. Taková to tehdy byla doba, ale nikoho to až tolik nezajímalo. Znalost němčiny byla samozřejmostí, ta byla vedle francouzštiny evropským esperantem. Znalost angličtiny byla velmi okrajová a obchodní ani společenský život ji nevyžadoval.

#### **Jaké máte z dětství zkušenosti s případnými projevy antisemitismu?**

Není jich mnoho. Otec mé přítelkyně byl jihlavský Němec, který před koncem války zemřel v italském zajateckém táboře. Doma mu zatím místní lidé pomalovali dům nápisy Spitz – žid. Do jaké míry je dráždilo jeho němečtví a do jaké míry jeho židovství, nevím. Na jiných židovských domcích to však namalované nebylo. Na gymnáziu jsem žádný antisemitismus necítil až do doby, kdy tam nastoupil syn lesníka odněkud ze Sudet. Od něj jsem slyšel první antisemitské výroky. Když jsem později svému nejlepšímu benešovskému příteli prozradil, že chci utéci z republiky, řekl mi: „Co bys utíkal, když jsi náš. My tě nedáme.“ Bylo to naivní, ale hezké. Pokud tehdy šlo o případné projevy antisemitismu, přičítám je spíše důvodům ekonomickým než náboženským nebo dokonce rasovým.

**V roce 1933 se stává Hitler říšským kancléřem a postupně z Německa emigrují tisíce ohrožených osobností z oblasti umění a vědy, následují je další tisíce z prostředí obchodu, průmyslu a bankovníctví. Utíkají kněží i odboráři, chudí lidé i milionáři. Mnozí z těchto uprchlíků nacházejí v ČSR**

#### **přátelskou pomoc. Jak na tyto události reagovala vaše rodina a i vy sám?**

Mí rodiče o emigraci neuvažovali vůbec. Otec mi zemřel v roce 1937, maminka v roce 1942. Byla vážně nemocná a po smrti otce nepřipadal jakýkoliv odjezd v úvahu. Mne nakonec spolu s dalšími přáteli přemluvila k odjezdu moje švagrová, která chtěla, aby její bratr, Míša Porges, měl při emigraci podporu lidí, kterým mohl důvěřovat.

#### **To ale znamená, že jste přece jen o blížícím se nebezpečí něco věděli. Vždyť Praha byla plná německých a později i rakouských běženců...**

Může se to – posuzováno optikou dnešního světa, který žije v neustálém informačním tlaku – zdát divné, ale tehdy jsem o tom opravdu moc nevěděl. Benešov byl čistě české město a byl tam poklidný život. Nikdo nechodil a neřikal: „Jde vám o krk, utíkejte dokud je čas...!“ Představte si, že na jaře roku 1938, když jsem už byl advokátním koncipientem v Jindřichově Hradci, byl do



Belgie vyslán k reprezentaci náš hasičský sbor. Jeho náčelníkem byl židovský továrník Stern nebo Steiner, to už dnes nevím, ale bylo tam více Židů, ale žádného nenapadlo tam zůstat a všichni jsme se vrátili. Možná jsme byli naivní, někdo řekne i hloupí. Tak to ale bylo. Neznaená to ovšem, že někteří jiní už neměli „sbaleno“.

#### **V našem líčení jsme se dostali skoro až k Mnichovu a následnému záboru pohraničí, ale nezmínili jsme se o tom, jaký byl váš život mezi válkami...**

Nic tak moc mimořádného jsem v té době neprožíval. V roce 1929 jsem maturoval na

benešovském gymnáziu. Naše třída byla poslední třídou klasického gymnázia, kde se latina učila od primy a řečtina od tercie. Po maturitě jsem nastoupil na práva, která jsem studoval na Karlově univerzitě v letech 1929–1934. Studium mi nedělalo problémy, už na gymnáziu jsem se učil s vyznamenáním, sportoval jsem, chodil po tancovačkách a honil děvčata. Měl jsem i „vážnější“ studentské lásky a k tomu všemu mi ještě zbýval čas na práci ve studentských spolcích. Po promoci v prosinci roku 1934 jsem byl šest měsíců zapsán jako advokátní koncipient a v červenci následujícího roku byl můj ročník povolán ke dvouleté vojenské službě. Odbyl jsem ji u 11. pěšího pluku v Písku a 48. pěšího pluku v Benešově a Jaroměři. Na konci služby jsem byl velitelem minometné čety v hodnosti podporučíka. Jako voják v Písku jsem poznal Marií, mou budoucí ženu.

#### **Měl jste, jak je z vašeho vyprávění patrné, nakročeno ke skvělé kariéře. Co bylo dál?**

Možná ano, alespoň nic v domácích poměrech nenaznačovalo opak. V roce 1936 jsem nastoupil jako koncipient do advokátní kanceláře JUDr. Rudolfa Bermanna v Jindřichově Hradci. Tam jsem setrval až do roku 1938, kdy byla jako židovská kancelář zavřena. Příjemný život skončil, naše krásná, demokratická republika byla smrtelně ohrožena a my, Židé, jsme to cítili dvojnásob bolestně. Těživá realita s pocitem strachu o budoucnost se už dotkla každého z nás. Emigrace nebyl jen jakýsi vzdálený způsob řešení, ale už velmi konkrétní, každodenně řešený problém.

#### **Už jste se zmínil, že vás k emigraci mimo jiných vlivů přemlouvala vaše švagrová. Kdy jste tedy odjel?**

Bylo to 30. dubna 1939, šest neděl po okupaci zbytku republiky, kdy jsem nastoupil cestu do emigrace ilegálním transportem. Nejprve vlakem do Vídně, pak výletní lodí po Dunaji až do rumunského přístavu Sulina. Tam jsem přesedl s dalšími na parník Frosula, kterým jsme pluli čtyři měsíce dobrodružnou plavbou Černým a Středozemním mořem až do vytoužené Palestiny.

Příště nás čeká vyprávění nejen o této cestě, ale také o prvních dnech třicetiletého právníka z Benešova na palestinské půdě, jeho internaci a posléze vstupu do Čs. zahraniční armády na Středním východě.

► Text a foto Milan Kalina

**Vážení čtenáři,**

*v následujících měsících bychom vás rádi postupně seznamovali s tím, jak na nejrůznější zásadní náboženská či etická témata nahlíží liberální judaismus. V každé době, v každé společnosti jsou lidé konfrontováni se skutečnostmi, které ovlivňují jejich běžný život. Dnes se setkáváme nejen s problémy a otázkami, s nimiž se lidé potýkali od pradávna (a které se v rychle se měnícím světě často stávají ještě složitějšími), ale rovněž se zcela novými tématy, která přináší vědecký pokrok nebo změny ve společnosti. V souladu s židovskou tradicí se i liberální rabíni snaží vydávat doporučení, jak se stavět k nejrůznějším událostem a situacím v každodenním životě. Rabínská konference liberálního judaismu vydává dvě série letáčků. V edici „Liberální židovské hodnoty“ se setkáme s tématy jako biblická kritika, zázraky, sionismus a Izrael, ekologie, stárnutí, genetický výzkum a další. V sérii „Liberální judaismus v praxi“ se dočteme mimo jiné o manželství, úloze žen, smrti nebo etickém přístupu ke stravování. A protože měsíc nisan je ve znamení Pesachu a příběh o vyvedení z Egypta je plný zázraků, začněme právě u nich.*

Vaše redakce

# ZÁZRAKY

**Mluvíme-li o zázracích, máme většinou na mysli záračné události, které se dějí v rozporu s přírodními zákony. V Bibli se setkáváme s následujícími „nadpřirozenými“ jevy: mluvicí zvířata<sup>1</sup>, rozdělení vod řeky a moře, které umožnilo Izraelitům průchod suchou nohou<sup>2</sup>, přeměna vody v krev<sup>3</sup>, příběh Jonáše a velryby, vzkříšení mrtvého<sup>4</sup>... Ve výčtu bychom mohli pokračovat ještě dlouho. I v dnešní době jsou ještě někteří přesvědčeni, že je zkouškou a důkazem našeho náboženského přesvědčení věřit v zázraky. A pokud někdo nevěří, že se tyto události skutečně odehrály, nejsou jeho víra v Boha a jeho náboženské přesvědčení dokonalé.**

## TRADIČNÍ RABÍNSKÝ POHLED

Již rabíni v době Mišny<sup>5</sup> měli se zmíněnými zázraky problémy. Namítali, že pokud je Bohem stvořený svět dokonalý, proč by měl Bůh konat „nadpřirozené“ zázraky a převracet tak dokonalý přírodní řád. Je psáno: „Deset věcí bylo stvořeno v předvečer (prvního) šabatu, za soumraku mezi západem slunce a východem měsíce: ústí země (která požřela Kórača), ústí studně (která následovala Miriam na poušti), ústa (Bileámovy) oslice, duha, mana, hůl (Mojžíšova, která se proměnila v hada), šamir

(podle midrašů poněkud záhadný tvor, červ či látka, možná minerál, neobyčejných vlastností, měl svou úlohu například při výrobě náprsenky velekněze, poznámka redakce), písmena a nápisy na deskách smlouvy.“<sup>6</sup> Podobné seznamy najdeme v pramenech i jinde. Je to vlastně pokus o odstranění nadpřirozena z jevů, které vypadají jako zázrak, a jejich predefinování jako přirozených, i když unikátních, fenoménů.

Už Tóra odmítá zázraky jako „důkaz“ víry. V Deuteronomiu čteme: „Kdyby povstal ve tvém středu prorok nebo někdo, kdo hádá ze snů, a nabídl ti znamení nebo zázrak, i kdyby se dostavilo to znamení nebo zázrak, o němž ti mluvil, když říkal: ‚Pojdme za jinými bohy,‘ které jsi neznal, ‚a služme jim,‘ neuposlechněš slov takového proroka nebo toho, kdo hádá ze snů. To vás zkouší Hospodin, váš Bůh, aby poznal, zda milujete Hospodina, svého Boha, celým svým srdcem a celou svou duší. Hospodina, svého Boha, budete následovat a jeho se budete bát, budete dbát na jeho příkázání a poslouchat ho, jemu budete sloužit a k němu se přimknete.“<sup>7</sup> Zázraky tedy nejsou důkazem prorockého vyvolení a nemají nic společného s vírou v Boha.

Rabíni dokonale pochopili, že přirozené jevy jsou neméně záračné. V našich modlitebních knihách čteme: „Děkujeme Ti a hlásáme Tvou chválu za naše životy s důvěrou vložené do Tvých rukou, za naše duše, které opatruješ, za divy, které nás potkávají každý den, a za Tvé zázraky a dobrodiní, které se dějí v každé době, večer, ráno i v poledne.“<sup>8</sup> Přirozený svět je sám o sobě záračný a není třeba žádných „zvláštních“ zázraků navíc.

Boží stvoření je jedním velkým permanentním zázrakem.

V nedokonalém, lidském světě se dějí zázraky spirituální. Babylonští rabíni přidali do denních modliteb v průběhu svátku Chanuka speciální vsuvku: „Děkujeme ti také za zázraky, za vykoupění, za mocné skutky a za vítězství v bojích, které jsi učinil pro naše otce v oněch dnech v této době... Vydal jsi silné do rukou slabých, velké množství do rukou těch, jichž bylo málo, nečistě do rukou čistých, hříšně do rukou spravedlivých, zpupně do rukou těch, kteří jsou oddaní Tvému učení.“

Tato vítězství lidského ducha byla a stále jsou považována za zázraky, vykonané rukou Boží skrze lidské bytosti.

## LIBERÁLNÍ POHLED

Liberální judaismus se vždy pyšnil svým racionalismem. Již od svých počátků přijímal vědecké objevy i nové poznatky v humanitních oborech. Jak se postupně dozvídáme více a více o fungování světa i o podstatě našich posvátných textů, začínáme chápat, že záznamy nadpřirozených zázraků jsou příběhy, které nám mají přinášet spíše inspiraci a poučení, než referovat o skutečných událostech.

Můžeme se setkat i s pokusy „vysvětlit“ tyto zázraky ve světle vědeckého poznání. I když taková „vysvětlění“ mohou mít určitý reálný základ, uniká jim skutečný smysl oněch příběhů. Mohlo skutečně dojít k souběhu několika okolností, který by ve výsledku umožnil Izraelitům projít pěšky severní část Rudého moře, přičemž by tato cesta byla příliš bahnitá pro jejich egyptské pronásledova-



Jozue 3,15: „Když ti, kteří nesli schránu, přišli k Jordánu a nohy kněží nesoucích schránu se smočily na pokraji vod, tu vody řítící se shora zůstaly stát a postavily se jako jednolitá hráz.“ Je pro naši víru nezbytné věřit, že se vody Jordánu skutečně zastavily?

► tele ve vozech, ale poselství příběhu je o důvěře v Boha i tváří v tvář evidentní pohromě, nikoliv o počasí a přílivu či odlivu. Stále existují úkazy, které ani dnešní věda neumí vysvětlit, a možná ani nikdy umět nebude, ale které jsou stále jakožto přírodní jevy součástí stvoření a nejsou nadpřirozené.

Šoa<sup>9</sup> přinesla mučivě naléhavou otázku: „Kde byl Bůh v Osvětimí?“ Pro některé se z této otázky stává jiná: „Proč Bůh nezasáhl a nezastavil pomocí zázraku mučení a vraždění nevinných?“ Tato otázka implikuje, že Bůh buď nemohl (pak by Bůh nebyl všemocný) nebo nechtěl (pak bychom měli co dělat s lhostejným, pomstychtivým nebo přinejlepším záhadným Bohem) nebo že nebyl přítomen či vůbec neexistuje. Liberální judaismus, vědom si nástrah výše zmíněných vysvětlení, odmítá všechny tyto výklady

a jejich implikace. Místo toho se snažíme najít Boha a jeho zázraky i v Osvětimí. Zázrakem tam byl každý projev lidskosti. Každá nesobecká myšlenka nebo skutek byly známkou Boží přítomnosti. Každý, komu se zde podařilo uchovat si svou lidskou důstojnost, zažil zázrak.

Liberální judaismus se hlásí k tradičnímu, byť racionálnímu, chápání zázraků. Společně s rabíny dob minulých odmítáme ideu nadpřirozeného převrácení přirozeného řádu světa. Nicméně přijímáme celý svět jako neustále zázračný a jsme přesvědčeni, že lidský duch je schopen hrdinství. I to je zázrak, a jak svět sám, tak i lidský duch jsou tedy potvrzením přítomnosti Boží v našich životech.

► Rabi Stephen Howard

Foto: repro Encyklopedie Bible, Gemini

#### Poznámky:

1. Had, 1. Mojžíšova, kapitola 3 a Bileáмова oslice, 4. Mojžíšova, kapitola 22
2. Rudé moře, 2. Mojžíšova, kapitola 14 a řeka Jordán, Jozue, kapitola 3
3. Deset ran egyptských, 2. Mojžíšova, kapitola 7
4. Druhá královská, kapitola 4
5. Sběrka „ústní tradice“, dokončená během prvních dvou století o.l.
6. Pirkej avot (Výroky otců) 5:6
7. 5. Mojžíšova, kapitola 13
8. Sidur Reformního minjanu (WUPJ), str. 48
9. „Zničení, zkáza“ – tento výraz nahrazuje termín „holocaust“ jako označení vyvražďování evropských Židů nacisty během druhé světové války.



### Vážení čtenáři,

*představujeme vám naši novou rubriku – rodinnou stránku (či stránky). Bude zaměřena na židovské svátky a jejich oslavu v kruhu rodinném. Nečekejte výčet předpisů a podrobné popisy toho, jak se zapalují svíčky, jak se hledá chámece nebo jaká požehnání se recitují. Nehleďte v této rubrice ani výklady o historickém původu či vývoji svátků. Tyto informace lze nalézt v mnoha publikacích a časopisech (něco ostatně najdete i v našem časopise, například v článcích rabína Daniela Mayera). Na našich rodinných stránkách se však chceme zaměřit na něco jiného – rádi bychom přispěli pár praktickými tipy; přineseme nápady na zpestření svátečních oslav, poradíme vám, jak do příprav zapojit i děti, co dobrého uvařit či upéct. Zkrátka rádi bychom vás na svátky patřičně naladili a inspirovali k tomu, abyste si je náležitě užili nejen v rámci komunity, ale i doma.*

*Vaše redakce*

## JAK NA SEDER A PESACH VŮBEC



*Jako všechno, co je obsaženo v Tóře, má svůj zřejmý i skrytý význam, tak i přikázání týkající se Pesachu mají význam hluboký a běžnému člověku možná nepostizitelný, ale také význam zřejmý a to především výchovný – všichni víme, že to, co jsme prožili v ranném dětství, nás poznamenává na celý život.*

Proto je kladen takový důraz na účast všech členů rodiny při sederové večeři. Při ní si každý, kdo se chce konečně najíst všech těch dobrot, které se dlouho připravovaly, musí vyslechnout krátký kurz židovské historie, a tedy i historie svých vlastních kořenů. Někdy se podaří, že dítě od ranného věku až do dospělosti slyší a přijímá tuto historii podle úrovně schopnosti chápání. Někdy se bohužel stane, že dítě se účastní sederových večeří jaksi napřeskáčku, a i proto je tak důležité, aby se především děti na sederu cítily dobře, protože to, co si odsud odnesou, s nimi půjde celý život a v jistém smyslu to bude formovat jejich vztah k judaismu.

Proto udělejme seder dětem pěkný, veselý, srozumitelný. Jak? Tím, že sestoupíme z důležitosti dospěláků a nebudeme se stydět si připravit odměnu – třeba autíčko nebo panenku, se kterou je možné si hrát během čtení – i za dvě slova, které dítě řeklo v Ma ništana, není od věci koupit také malé žabky a zvířátka, která se mohou objevit na stole, anebo kus černé látky, která před očima vykouzlí tmu, když se čte o egyptských ranách. Najednou dostane večeře pro dítě jiný rozměr. A pochopitelně – pozdní jídlo, nedojedené jídlo, pěkné oblečení, na kterém se určitě objeví nějaká skvrna, i třeba rozbitý porcelán by neměly být stresující

„tragedií“, ale měly by být velkoryse přehlédnuty v rámci důležitějších událostí, jako je východ z Egypta. Afikoman se musí ukrást, schovat, najít a vykoupit, to je důležité, ale dárky za afikoman by měly být opět malé a příjemné do ručičky a také aby se s nimi mohlo okamžitě hrát. Když se tohle všechno zvládne, je naděje, že dítě bude mít na seder příjemné vzpomínky a bude se chtít zúčastnit dalšího a – co je snad ještě důležitější – jednou bude chtít takový seder připravit i svým dětem.

Pesach v galutu trvá osm dní, po tuto dobu je třeba se odříct chleba, housek a běžného pečiva vůbec. To je snadné v Izraeli, kde většina židovského obyvatelstva Pesach dodržuje, ale co v Čechách? Pro děti školou povinné to vůbec není jednoduché; v židovské škole je to celkem bez problémů, ale co dítě, které chodí do jiné školy? Mělo by se jim vysvětlit, že Pesach je i mimo domov a po tento týden je třeba žít jinak na památku východu z Egyptského otroctví – dobře, třeba to dítě pochopí a přijme a bude chtít Pesach dodržet i ve ztížených podmínkách, ale je třeba vyřešit praktickou otázku – co k svačině. Tedy macesy s něčím apod. Řešením jsou také pesachové houstičky – recept na ně přikládám a přeji všem pěkné a košer prožití svátku.

► Hana Mayerová



### Pesachové houstičky

**Ingredience:** 100 g másla (margarínu kašer le-pesach), sůl, 1 hrnek (200 ml) macesové mouky, 1 hrnek vody, 4 vejce  
**Příprava:** V hrnci ohřejeme máslo, vodu a sůl, když se směs skoro vaří, vsypeme mouku a dobře mícháme, až se z těsta vytvoří koule, pak přidáváme po jednom vejce a mícháme, dokud není těsto hladké a jednolité (možná, že to bude už po přidání třetího vejce). Troubu předehřejeme na 190 °C. Na plech s pečicím papírem lžičkou v dostatečných vzdálenostech dáváme hromádky těsta. Asi po půl hodině jsou houstičky upečené, podobají se trochu větrníkům. Po vyndání je trochu nařízneme, aby z nich mohl unikat vzduch. Plnit se mohou podle chuti, potřeby a pesachových pravidel.





## Věděli jste, že...

...afikoman byl ve středověku používán i jako amulet? Afikomanu, tedy kousku macesu, který děti během sederu hledají a který je tradičním „zákuskem“ na konec sederové večeře, byla ve středověku připisována magická moc. Někteří Židé si s sebou brali kousek afikomanu na plavby po moři jako ochranu před bouří, jiní si jej věšeli doma jako ochranný amulet proti démonům, těhotné ženy si jej schovávaly pro snadnější porod a podobně.

...známé písně „Chad gadja“ a „Echad mi jodea?“ se poprvé objevily v Pražské hagadě? Dnes jsou tyto písně neodmyslitelnou součástí každého sederu a najdeme je na konci každé Hagady. Ale nebylo tomu tak od počátku. První Hagady, jakožto uspořádaný a zapsaný text, se objevují někdy od 8. nebo 9. století a byly nejprve součástí siduru (např. sidur rav Amrama Gaona, Saadji Gaona nebo později Rašiho), s Hagadou jako samostatnou knihou se můžeme setkat teprve ve 13. století, tiskem vyšla první Hagada roku 1482 ve Španělsku. Žádná z nich ještě neobsahovala ony krásné pesachové písně. Ty můžeme poprvé najít právě v Pražské hagadě z roku 1590.

## Kvíz (nejen) pro vnímavé děti



*Starší děti, a možná že nejen ony, se budou na poslech textu Hagady lépe soustředit, pokud v něm budou moct pátrat po odpovědích na otázky, které jim předem zadáte. Zde je jen několik příkladů (včetně odpovědí, viz str. 17), sami jistě dokážete vymyslet i další:*

1. V Hagadě se několikrát objevuje číslo čtyři. Čeho všeho tu napočítáme po čtyřech?
2. Kolikrát je v Hagadě zmiňován Mojžíš?
3. Kolik žen je v Hagadě vyjmenováno?

## Kontrolní seznam



*Pokud jste se rozhodli připravit si seder doma, nezapomeňte předem zkontrolovat, zda máte vše potřebné:*

- pesachová Hagada, nejlépe pro každého účastníka sederu,
- svíčky a svíčky (zahajujeme přece svátek),
- pohár a víno na sváteční kiduš, navíc pak sklenici na víno pro každého z účastníků a dostatek vína (každý má v průběhu večera vypít čtyři poháry),
- zvláštní pohár pro proroka Elijáše,
- tři celé macesy, tradičně se dávají na třípatrovou mísu,
- pesachový talíř, který bude umístěn v čele stolu před osobou, která seder vede; na talíř patří následující symbolické pokrm: kost z pečeného jehněte (případně kuřecí kost), maror neboli hořká bylina (ředkev, křen apod.), karpas neboli zelená bylina (petržel, hlávkový salát...), vařené vejce, charoset (směs strouhaných jablek, vína, ořechů, skořice), nádobka se slanou vodou,
- každý z účastníků má rovněž svůj vlastní talíř a na něm maces, maror, charoset, slanou vodu, karpas, natvrdo vařené vejce.

## Dětská Hagada



**Potřeby:** bílý kreslicí papír, tvrdý karton, stužka nebo provázek, fixy a pastelky, lepidlo; případně přírodní materiály (písek, suchá tráva a další, fantazii se meze nekladou), barevné papíry, textil.

1. Promyslete si, kolik by měla mít vaše Hagada stránek a jaký by měl být jejich formát. Pak si nastříhejte příslušný počet kreslicích papírů do požadovaného formátu a hezky si je srovnejte na sebe.
2. Dva silné kartony nastříhejte tak, aby byly o několik milimetrů větší než kreslicí papír.
3. Jeden karton dejte dospodu, na něj srovnejte kreslicí papíry a druhý karton dejte nahoru. Pak udělejte po levé straně celého štosu papírů dvě díry (viz obrázek).
4. Skrz díry provlékněte stuhu nebo provázek a svažte.
5. Pokud ještě dítě neumí psát, nechte jej vyprávět a zapište jeho verzi pesachového vyprávění. Starší děti si jej již zapíší sami.
6. Děti si pak vyzdobí obálku své „knihy“ a vyprávění ilustrují fixy či pastelkami, ozdobí koláží. Několik tipů: kresba řeky Nil získá na zajímavosti, když se po obou stranách (na „březích“) nalepí skutečný písek, samotnou řeku lze vyrobit třeba z pomačkaného modrého



- papíru, na břehu řeky se také dají „zasadit“ suchá stébla trávy atd.
7. Přečtete tuto Hagadu (nebo alespoň její část) v průběhu vašeho rodinného sederu.
  8. Můžete rovněž udělat kopie několika zajímavých stránek a rozdat je jako „suvénýr“ z tohoto sederu vašim hostům, prarodičům apod.

► Připravila Kateřina Weberová

S využitím pramenů: 1) Daniel B. Syme: The Jewish Home (UAHC Press, 1988)  
2) Dalia Hardof Renberg: The Complete Family Guide to Jewish Holidays (Adama Books, 1985)

# OLOMOUCKÁ TRAGÉDIE

## Osobní selhání nebo sociální exkluze?

**Počátkem února byl dvakrát během těžké noci přivezen vozem rychlé záchranné služby na centrální příjem olomoucké fakultní nemocnice asi pětapadesátiletý muž. Dvakrát byl odmítnut s tím, že jeho stav nevyžaduje akutní nemocniční péči.**

Když podruhé nebyl ochoten (nebo schopen) ambulanci opustit, byl vyvezen bezpečnostní službou (!) před bránu, aby tam během půl hodiny zemřel. Pitva údajně ukázala, že šlo o krvácení ze žaludečního vředu, zápal plic, onemocnění srdce a podvýživu. Podle dodatečných údajů charitativních pracovníků a známých trpěl muž žaludečními vředy dlouhodobě, v posledních dnech si aktivně stěžoval na bolesti břicha znemožňující příjem potravy, na černou stolici (zřejmě melenu – natrávenou krev), na krev v moči a na vyčerpanost. Podle týchž svědků šlo o člověka z okruhu bezdomovců, člověka neagresivního a ochotného ve svém sociálním prostředí ostatním pomáhat. Tolik televizní pořad Reportéři ČT.

Otřesný případ má své aspekty odborné, organizační, etické, sociální, právní, konkrétní i obecné, individuální i systémové. Především těm je třeba věnovat pozornost – jak velké je riziko, že se podobná situace bude opakovat nebo že se takové události nemedializovaně „sem tam“ v českých zdravotnických zařízeních dějí? A pokud zvýšené riziko připustíme, jaké jsou jeho systémové zdroje i preventivní zábrany? Nejde o odborná pochybení, nerozpoznání závažného stavu standardním vyšetřením, zvolení chybného postupu, relativní či náhodné chyby, které se mohou přihodit kterémukoliv zdravotníkovi. Jde o diskriminaci, apriorní nevstřícnost k určitým typům pacientů, o sociální exkluzi, vyloučení ze standardní úrovně zdravotní péče. Že něco takového existuje, připustil v televizním pořadu i ředitel olomoucké nemocnice. Naznačil, že tragédi zavinilo to, že muž byl „casus socialis“ (ředitel použil výraz *causa socialis*), nebo-li sociální případ. Jde o nebezpečný a zcela nejasný pojem, kterým se v českém zdravotnictví označují někdy lidé se sociálními problémy, lidé, kteří potřebují či budou potřebovat sociální služby či dlouhodobou ústavní péči, lidé obtížně propustitelní

z nemocniční péče (v zahraničí se používá pojem *bedblockers*, tedy ti, kdo blokují lůžka), jindy lidé asociální, oběti domácího násilí a zanedbávání i chroničtí alkoholici, bezdomovci, lidé podvýživní, špinaví, skutečně či domněle parazitující na zdravotní péči. Ve zdravotnickém systému jsou nevítaní a jsou z něho vytlačováni, např. proto, aby „nezneužívali“ zdravotnické kapacity a veřejné finanční prostředky. Největší skupinu sociálních případů tvoří nesoběstační staří lidé s vysokou potřebou ošetrovatelské péče. Následují tzv. bezdomovci, alkoholici, „feťáci“, lidé simplexní z nuzného prostředí. Většina z nich se pohybuje na zdravotně sociálním pomezí, mají problémy jak sociální, tak zdravotní. Pro kombinace více chorob a problémů nezapadají dobře do zdravotnického systému, který je parcelován především podle chorob a metod, nikoli podle patientských potřeb, pro chronický charakter zdravotního postižení (cirhóza jaterní, rozedma plic, Alzheimerova nemoc, ateroskleróza) jsou jen částečně léčitelní s častými relapsy obtíží a s opakovanými rehospitalizacemi. Vzhledem ke kauzálně neovlivnitelným chorobám a nízké míře spolupráce s neochotou či neschopností dodržovat různá omezení (např. abstinovat) se často hovoří o „marné medicíně“, což ovšem znamená, že není brán v úvahu aspekt pacien-

**MUDr. Zdeněk Kalvach, CSc. (1951)** pracuje jako internista a geriatr ve III. Interní klinice Všeobecné fakultní nemocnice a na 1. lékařské fakultě UK v Praze. Je členem výboru České gerontologické a geriatrické společnosti, členem Akademického senátu 1. LF UK a uznávaným publicistou v daném oboru, je ženatý, otec dvou dcer a syna.

tova utrpení, jeho úzkosti, důstojnosti a zlepšení celkového stavu bez ohledu na tu kterou dílčí chorobu. Mnozí lidé z okruhu sociálních případů a zdravotnických neoblíbenců jsou navíc vztahově nároční, konfliktní, osobně mnohým zdravotníkům i spolupacientům nepřijemní. U části z nich hrozí konflikty na lůžkových odděleních, malhygiena, nedodržování nemocničního řádu (kouření, alkohol), abstinenci příznaky, někdy i krádeže. Některých se zdravotní sestry bojí (narkomani, opilci), některé nemohou zvedat a přenášet (padající a nepohybliví senioři) a s některými jsou úhradové problémy, např. se slovenskými bezdomovci bez zdravotního pojištění.

Nelze říci, že by se těmto lidem nikdy nedostalo potřebné zdravotní péče. Pochopitelně a naštěstí jsou většinou adekvátně ošetřeni, mnohdy velkorysým a zcela nediskriminačním způsobem, zvláště pokud je identifikováno vážné akutní zdravotní postižení poté, co se problémový pacient protlačil přes vrátné, sestry, případně subalterní příjmové lékaře. Ale o bezpečnosti systému nevyovídají úspěchy, nýbrž míra rizika, pravděpodobnost nedostatečné, zanedbané či odmítnuté péče nebo kvalitní služby. Kolik lidí či kolik procent případů smí zbytečně zemřít, být reálně ohroženo, poškozeno či poníženo, abychom ještě směli hovořit o kvalitním systému? Nikdo? Sem tam někdo? 1 %, 5 % či snad více? A jak je tomu v současném Česku?

Mnozí z problémových pacientů se ke své škodě prezentují příznaky atypickými (nenápadnými, modifikovanými, zavádějícími) a často se ocitají v „území nikoho“ – jsou příliš sociální pro zdravotnictví a příliš zdravotní pro sociální resort, příliš opilí pro nemocniční oddělení, ale málo opilí pro záchytku, málo psychicky alterovaní pro psychiatrii, ale zneklidňujícím zmatením a dezorientovaním pro interní oddělení. Pro nemocnice jsou to chroničtí závisláci, pro něž ale v okamžiku debaklu, úzkosti, „nezvládnutí“, akutního volání o pomoc nemají odvykací oddělení ani protidrogová zařízení žádná akutní krizová lůžka. Nesplňují kritéria policejního zásahu, ale zdravotnický personál, potažmo spolupacienti, se jich bojí. Jejich problémy nepatří obcím, neboť neexistuje domovské právo, a „stát“ je zvláště v akutních situacích virtuální moloch. Když se motají po ulicích, žádá si veřejnost jejich „uklizení“ do nějakého ústavu, když se dožadují ústavní pomoci, žádá veřejnost, „aby se s nimi nikdo nepáral, vyhnal je a hlavně za ně neutrácel z našich daní“. Zanedbání zdravotní péče u těchto vyděděnců vyvolá rozruch jen u infekcí, kdy bulvár a ulice bouří: „Nechali šfít mezi námi, slušnými lidmi, tuberu.“

Dlouhodobě se přijímá, že nárokovat lze zdravotní, nikoli však sociální péči, že zdravotnické služby musí být dostupné neustále, zatímco sociální fakultativně a „po domluvě“. Člověk v akutní zdravotně-sociální nouzi (např. prokřehlý bezdomovec) bude ▶

► nejspíše přijat buď do nemocnice, nebo nikam – sociální služby, charity, azyly, naděje, armády spásy i záchytky smějí mít plno, obsazeno, nepřijímat, což zdravotnictví nezná. Pro své klienty, tedy pro „nemocné“, domlouvají lékaři v kapacitní tísní přijetí do náhradních zařízení, staví rezervní lůžka – anebo popřou nezbytnost ústavní péče. Někdy se ovšem „utnou“ a někdo někde na území nikoho umře – na mraze ve městě bez volné kapacity sociálního azylu, před branou nemilosrdné nemocnice, sebevraždou či autonehodou v masivní debaklové úzkosti.

Na příjmech nemocnic se nepěstuje atmosféra „řešení problému člověka v nouzi“, ale atmosféra „identifikace medicínského problému a určení oborové zodpovědnosti“, což zdaleka či vůbec není totéž. Proto také příjmová oddělení nemocnic často neusilují o zajištění krizové intervence a sociálního azylu, ba ani o návaznost na ně.

Olomoucká tragédie ukazuje nezbytnost nové vyšší integrace služeb pro „člověka v nouzi“, mnohdy reálně, byť nenápadně, ohroženého na životě – jedno zda nemocí, úrazem, mrazem, otravou, krizí, kterou neumí řešit, úzkostí v rámci abstinčního syndromu. A nebo budeme říkat, „třeba chcípni, ale naši svatyni zdraví neznesvěťš a život nám nezkomplikuješ, ty ožralo, feťáku, páchnoucí primitive, co nejspíš nejsi slušně nemocný“?

Významná je i prestiž a snaha zdravotnických zařízení udržet se při snižování akutních nemocničních lůžek v „lepší společnosti“. To indukuje zvláště ve fakultních a krajských nemocnicích úvahy: „Proč by tihle obyčejně, nesrozumitelně či dokonce nijak nemocní „sociálové“ měli zaplevelovat naše oddělení a snižovat jeho prestiž? Ať jdou jinam, my chceme pěstovat skutečnou medicínu, odborně profilovanou, vědeckou, výzkumnou, s granty a publikačními výstupy. Ať je vozí jinam.“ Jenže kam? Vymezíme v nemocnicích oddělení krizové sociální intervence s bazální zdravotní péčí (observace, základní diagnostický program), s posílením sociálních pracovníků a s povinně krátkou ošetrovací dobou (např. 48 hodin), během níž se buď ukáže potřeba standardní nemocniční péče, nebo se nalezne sociální řešení? Budeme provozovat akutní sociální azyly mimo nemocnice, ale s povinností „člověka v nouzi a s reálným rizikem“ vždy přijmout? Vyčleníme ve větších městech některé lůžkové zařízení právě takovému účelu jako „lůžkovou službu první pomoci“?

Klíčovým místem pro systémové předcházení zanedbáním zdravotní péče a hrubým

poškozením „lidí z okraje společnosti“ (lidí sociálně exkludovaných či alespoň marginalizovaných) jsou příjmová oddělení nemocnic. Lékaři těchto oddělení jsou obvykle pod značným tlakem, a to nejen z nedostatku akutních příjmových lůžek. Jde také o tlak ze strany kolegů a nadřízených: „Jsi neschopný, protože ses toho vagabunda, té socky, nedokázal zbavit, jsi měkký, naletíš každému simulantovi, pojď se podívat, jak teď vypadá oddělení, zavlekl tam infekci, nikdo s ním



nehce být na pokoji, sestry si stěžují, nepokázaly se diagnózy, na které jsi pomýšlel, to ti přece mohlo být jasné hned na příjmu, teď už se chytnul postele a hned tak se ho nikam nezbavíme, zaplácnul jsi zbytečně poslední volné lůžko, příště ať už se to neopakuje.“

Už v jiném zamyšlení jsem připomínal román Dům páně (House of God, 1978), ve kterém S. Shem ukazuje i lhotejnou a nelaskavou tvář nemocničního prostředí včetně existence „pacochů“, nevíтанých pacientů, kterých je třeba se rychle zbavit a především je nepropustit přes nemocniční příjem. Podle toho se také sloužící sekundáři dělí (jen v oné americké fikci nebo také v české realitě?) na ceněné neprostopné „zdi“, přes které žádný pacoch nepřejde, a na posmívané „měkoty“.

Nezanedbatelně negativní může být role zdravotních sester, které spíše než advokáta nemocných připomínají zlého našeptávače Jaga a leckdy se snaží odrazit nevíтанého pacocha samy, ještě před příchodem lékaře. Vinu z lékaře nesnímá, ale leccos vysvětluje, když tragicky zanedbá a „prošvihne“ případ bezdomovce poté, co nemá volná lůžka pro příjem, musel by na některé oddělení vnútit navíc rezervní lůžko, byl nedávno „sjet“ za to, že přijímá „každého simulanta“, a po půlnoci je na příjem volán slovy: „Doktore,

pojďte sem vyhodit ožralu, zase bezdomovec z nádraží, copak jsme nějaký chudobinec, táhne to z něj na pět kroků, ale jestli se s ním budete patlat jako minule, tak už s vámi vážně nesloužíme, a svléct si ho budete muset taky sám, kdo má na tu zavšivenou pomočenou špínu sahat.“ Neblahé navedení zvláště méně zkušeného a méně sebejistého lékaře špatným směrem – zmýlená však bohužel opravdu neplatí. Stálo by za psychologicko-sociologickou studii propátrat systé-

mové kořeny nemilosrdnosti některých zdravotních sester, jejich náchylnost k odsuzování a odmítání „lidí na okraji“, jejich moralizování, sklon k mravní povýšenosti, ochotu trestat tvrdostí přístupu či odmítáním zdravotní péče pacienty „nemravné“ či „neposlušné“ (podpis negativního reversu). Stejně tvrdý je doktorský paternalismus jako sesterský „maternalismus“.

Olomouckým vykázaním těžce nemocného pobudy za vrata nemocnice a havlíčkovobrodským sériovým vražděním pacientů zdravotnickým bratrem se české zdravotnictví napilo ze dna poháru hořkosti. Dnes nemůže pochybovat, že není imunní ani proti nejhroznějšímu událostem, a musí se zabývat svou systémovou kvalitou a bezpečností. Nestačí, že v zásadě poskytuje s dobrou ekvitou kdeco, co moderní medicína nabízí. Prevence je nutná na více frontách, zvláště u jedinců hůře schopných obrany, bez zastání, vylučovaných. Měla by zahrnovat i pozitivní modulování atmosféry na příjmových odděleních, průběžnou psychoterapii personálu a vytváření integrovaných komunitních služeb, včetně akutních sociálních a krizových lůžek.

► MUDr. Zdeněk KALVACH, CSc.,

Ilustrace Lucie Lomové

# TÓRY Z KRNOVA NALEZENY PO 68 LETECH V JERUZALÉMĚ

*Na podzim 1938 zachránil sudetoněmecký radní synagogu, kterou nacistické úřady nařídily vypálit. Člen židovské obce pak dvě ze šesti krnovských Tór odvezl do Jeruzaléma, kde je o vánocích 2006 objevil Peter Barton.*

Dochovaná fotografie ze 30. let 20. století ukazuje svatostánek synagogy v hornoslezském Krnově (německy Jägerndorf). Snímek je vedle vzpomínek a dalších fotografií součástí pozůstalosti po Karlu Friedovi, předválečném místopředsedovi krnovské židovské náboženské obce. Kopii poskytla Rivka Eisinger, krnovská rodačka (původním jménem Grete Fried) žijící v Izraeli. V otevřeném svatostánku je vidět šest svitků Tóry zabalených v pláštících. Některé z Tór byly do Krnova pravděpodobně převezeny z nedaleké Osoblahy. Osoblahská synagoga totiž chátrala poté, co se většina tamních Židů roku 1933 odstěhovala do větších měst. Dny krnovské synagogy měly být sečteny jen o pět let později; o tzv. Křišťálové noci z 9. na 10. listopadu 1938 lehly popelem synagogy v okolních městech – v sudetské Opavě i v pruském Prudniku (německy Neustadt, polsky Prudnik) a Hlubčicích (německy Leobschütz, polsky Głubczyce). Zničení templu v Krnově však zabrá-



*Dochovaná fotografie ze 30. let 20. století – v otevřeném svatostánku krnovské synagogy je vidět šest svitků Tóry zabalených v pláštících*



*Gideon Mamroth, předseda náboženské obce Emet ve-Emuna v Jeruzalémě a Peter Barton s jednou z nalezených krnovských Tór, prosinec 2006*

nil městský radní Franz Irblich, který vymyslel, jak nacionálně-socialistické úřady oklamat. Na jeho návrh dali radní vypálit obřadní síň židovského hřbitova a následně ji prohlásili za bývalou synagogu, zatímco skutečný templ přeměnili v krytou tržnici. Bohoslužebné předměty měli, podle svědectví Irblichova syna Helmuta, odevzdat do městského muzea.

Za této situace se většina krnovských Židů snažila odejít do bezpečnějších míst, proto na podzim 1938 opustila město. Přesto však bylo v následujících letech více než 70 % krnovských Židů zavražděno ve vyhlazovacích táborech. Ti, kteří přežili, zapustili nové kořeny v různých zemích po celém světě. Místopředseda Židovské náboženské obce v Krnově Karl Fried utekl do jihomoravského Kyjova, odkud se mu o rok později podařilo vystěhovat do tehdejší britské Palestiny. Vzal s sebou také dvě krnovské Tóry a věnoval je náboženskému společenství Emet veEmuna (Pravda a víra)

v Jeruzalémě. Od Friedovy dcery, Rivky Eisinger, se o tom roku 2006 dozvěděli členové Občanského sdružení Krnovská synagoga. S izraelskou komunitou se jim ale nedařilo navázat kontakt.

Až Peter Barton se o vánočních svátcích rozhodl navštívit svého přítele, československého válečného hrdinu Heinze Jakoba Taubera, autora knihy „Atlantida holčských Židů“, který žije v izraelské Haifě a jehož zná z doby, kdy Tauber bádával v knihovně mnichovského Sudetoněmeckého domu (Sudetendeutsche Haus in München). Tauber pak Bartonovi zprostředkoval kontakt na členy Emet veEmuna. Jejich modlitebnu na jeruzalémské ulici Narkis založili ve 20. letech 20. století sionisté z Německa, kteří si i po příchodu do tehdejší britské Palestiny uchovali německou řeč a ve své modlitebně dodnes mají dvojazyčné nápisy – v hebrejštině a v němčině. Rodiče současného předsedy Gideona Mamrotha se přistěhovali z dolnoslezské

► Vratislavi (německy Breslau, polsky Wrocław). Také se svým synem, který se už narodil v Izraeli, mluvili doma německy. Mamroth předvedl Bartonovi dvě Tóry, které jejich obci věnoval Karl Fried, a zavzpomínal také na další členy komunity, kteří pocházeli ze Sudet. Barton k tomu říká: „Pokud jsem mohl nějakým způsobem napomoci ke znovunalezení tak významné židovské památky, jakou jsou Tóry z Krnova, tak mám jako zástupce Sudetoněmeckého krajského sdružení v České republice upřímnou radost. Stejně tak jako Němci, i Židé byli součástí obyvatelstva a kultury v Sudetech. Strašný osud Židů z Čech, Moravy a Slezska v době nacismu je mementem pro nás všechny a nelze ho s ničím srovnávat. Je dobře, že se dnes o tom mluví.“ A Gideon Mamroth Bartonovým prostřednictvím vzkazuje: „Řekněte všem sudetoněmeckým a českým přátelům, ať mě navštíví, když přijedou do Jeruzaléma.“

Drtivá většina přeživších krnovských Židů se po roce 1945 do Krnova už natrvalo nevrátila. Jak vzpomíná krnovský židovský rodák a československý válečný hrdina Vojtěch Levín (původním jménem Adalbert Löwin), československé úřady ve většině případů nebyly ochotny vrátit židovské majetky zabavené předtím nacisty. Ti krnov-

ští Židé, kteří se před válkou hlásili k německé národnosti (tj. přibližně dvě třetiny krnovských Židů), měli navíc problémy s (ne)navrácením československého státního občanství. Někteří nesouhlasili s celým poválečným vývojem. Levín říká: „Jako Žid a československý exilový voják jsem bojoval proti nacismu, proti tomu, aby jednotlivci byli posuzováni podle svého původu. Když jsem přijel do Krnova, zjistil jsem, že lidová demokracie se chová stejně k mým německým přátelům z dětství jenom proto, že jsou Němci.“

Krnovské židovské rodiny dnes žijí v Rakousku (např. rodina Geiringer), Německu (rodiny Lichtwitz, Schlosser), Velké Británii (rodiny Bellak, Levín a další), USA (rodiny Behr, Jokl, Wachter), Kanadě (rodiny Baar, Langshur), latinské Americe (rodiny Goldberger, Ziemlich a jiné), Austrálii (rodina Löwy), Izraeli (rodiny Adler, Bar-On, Fried, Reichsfeld, Rudolf, Šaron atd.) a v dalších zemích. Objev krnovských Tór v Jeruzalémě je milým překvapením nejen pro tyto krnovské židovské rodáky ve světě, ale i pro současné české obyvatele města. Vede k zamyšlení nad lidskými příběhy na pozadí politiky 20. století.

► Pavel Kuča, člen Občanského sdružení  
Krnovská synagoga



Krnov, 30. léta 20. století, zahrada domu rodiny Behrových, Pivovarská ulice; vlevo tehdejší místopředseda krnovské židovské obce a pozdější zachránce dvou krnovských Tór Karl Fried, uprostřed dr. David Rudolf, vpravo Hermann Behr.

Otec Davida Rudolfa Moses pocházel ze Sedmihradska neboli Transylvánie (tehdy součást Uherska, nyní Rumunska), konkrétně z Velkého Varadína (německy Groß-Wardein, maďarsky Nagyvárad, rumunsky Oradea). Moses Rudolf byl posledním rabínem v Osoblaze u Krnova. (V Osoblaze byla prastará slavná židovská obec, dodnes je v obci dochovaný židovský hřbitov s unikátními bohatě ornamentálními náhrobky.) David Rudolf byl posledním rabínem v Krnově, zemřel 14. 9. 1942 v Terezíně. Davidův syn Max odešel do tehdejší britské Palestiny. V Izraeli žije Maxova dcera Nava Kahana.

Hermann Behr se narodil v Lotyšsku, vystudoval v Královci (tehdy Königsberg v německém Východním Prusku, dnes Kaliningrad v Ruské federaci). Byl kantorem krnovské synagogy, kde prosadil tehdy velmi liberální věc – instalování varhan v synagoze. Roku 1938 odešel do Švédska, kde v 50. letech zemřel. Hermannův syn Kurt Behr byl dirigentem ve Státním německém divadle v Praze, přežil věznění v koncentračním táboře Osvětim-Březinka a od 50. let působil jako skladatel a dirigent v Metropolitní operě v New Yorku v USA. Zemřel v 90. letech.

## IX. LETNÍ DĚTSKÝ TÁBOR Machanejnu 5767

Rabínát Židovské obce  
v Praze pořádá letní  
dětský tábor

29. 7.–10. 8. 2007

Chráněná krajinná oblast Český ráj, v blízkosti malá přírodní rezervace. Jako každý rok i letos děti čeká mnoho her pro skupiny i jednotlivce, výpravy do přírody, koupání a celotáborová hra. Po celou dobu tábora se děti seznamují se židovskou kulturou, tradicemi a zvyky, hebrejskými písničkami a biblickými i talmudickými příběhy.

Vařit bude profesionální kuchařka, o děti se bude starat osvědčená zdravotnice. Program tábora je určen pro děti ve věku od šesti do čtrnácti let z okruhu židovských obcí. Průběh minulého tábora a seznam věcí, které děti budou na tábor potřebovat, naleznete na webových stránkách: [www.volny.cz/machanejnu5767](http://www.volny.cz/machanejnu5767)

**Veškeré další informace vám rádi poskytneme na telefonu 776 214 682 nebo na e-mailu [hata.dejmalova@seznam.cz](mailto:hata.dejmalova@seznam.cz). Máte-li o tábor zájem, kontaktujte nás, prosím, co nejdříve. Těšíme se na vás.**

Tomáš Kolský a Hata Dejmalová

## HAKOACH

JARNÍ CYKLOTURISTIKA  
4.–8. května 2007

Šlapeme do Valtic, krásného města se spoustou pamětihodností, ubytování je zamluveno v Domově mládeže Střední odborné školy vinařské, je vyzkoušeno a doporučeno. Cena 210 Kč/noc. Přihlášky do 25. dubna 2007 mailem. V přihlášce uveďte, zda pojedete autem, nebo máte zájem o dopravu autobusem s odjezdem v pátek cca v 17 hodin. Více na našich stránkách ([www.hakoach.cz](http://www.hakoach.cz)).

## Jom ha-šoa 2007

Den vzpomínání  
na oběti holocaustu

*Víte, jak se jmenovalo náměstí Míru za druhé světové války? Dovedete odhadnout, kolik obyvatel Prahy 2 bylo tehdy židovského původu podle norimberských zákonů? Zajímá vás, kde bydleli a co se s nimi za druhé světové války stalo?*

Česká unie židovské mládeže, Institut Terežínské iniciativy a Nadační fond obětem holocaustu pořádají 15. dubna na náměstí Míru od 13 do 16 hodin pietní akci Jom ha-šoa určenou široké veřejnosti: přijďte si na chvíli symbolicky připomenout oběti šoa a podílet se na čtení jejich jmen.

Den holocaustu a hrdinství, hebrejsky „Jom ha-šoa ve ha-gvura“, je dnem, kdy se prostřednictvím občanských a náboženských obřadů vzpomíná na památku šesti milionů zavražděných židovských obětí i na židovské hrdiny bojující proti nacistům. Tento vzpomínkový den připomíná zahájení povstání ve varšavském ghettu v roce 1943, podle pohyblivého židovského kalendáře 27. nisanu, který letos připadá na 15. dubna.

Připomínání holocaustu se v českých zemích dosud většinou odehrávalo mimo oči veřejnosti. Hlavní památníky se nacházejí buď na místě pronásledování (především Památník Terežín) nebo v objektech židovských obcí (památník v pražské Pinkasově synagoze), nikoli

však v symbolicky centrálních místech velkých měst. I proto je důležité, že se připomínka Jom ha-šoa koná letos již podruhé na náměstí Míru, na veřejném místě, které není – kromě osudů zdejších

židovských obyvatel – přímo spojeno s holocaustem. Není určena pouze pozůstalým obětí nebo členům židovských obcí, ale všem, kterým není památka šoa lhostejná.

### Historická skupina OSVĚTIM

pořádá

ve dnech 6.–8. května 2007

## Zájezd do koncentračního tábora Osvětim

Cena zájezdu 2 200 Kč (zahrnuje dopravu luxusním autobusem + dva noclehy + dvě polopenze)

Přihlášky do 15. dubna 2007

přijímá Sdružení osvobozených politických vězňů (každé pondělí od 10 do 13 h)  
na tel. čísle 224 262 864 nebo u Marty Kottové na tel. čísle 606 948 871



Židovská obec v Praze, Maiselova 18



**Vzpomínková akce na oběti genocidy Židů u příležitosti dne**

## **JOM HA-ŠO'A 5767 (2007)**

**v neděli 15. 4. 2007 v 9.30 hodin**

*v Pinkasově synagoze*



### **PODVEČER YVONNE PŘENOSILOVÉ s PAVLEM BOBKEM**

*především gentlemanem, ale i zpěvákem, který naučil celou generaci  
vyslovovat slovo HOUSTON*

**úterý 24. dubna v 15 hodin**

*Společenský sál*



### **MŮJ PSÍ DENÍK aneb jak přežít v rodině**

*autorka Lili Vanilková-Peterová představí svou novou knihu o tom,  
jak vycházet se svými páničky a neztratit při tom své pohodlí na gauči*

**čtvrtek 26. dubna od 15.30 hodin**

*sál 3. patro*

*Pohoštění připravila moje panička dr. Zuzana Peterová*

#### **Společnost křesťanů a Židů**

I letos si vás dovoluujeme upozornit na možnost získání stipendia pro studium židovsko-křesťanského dialogu v Cambridge (UK). Více v dokumentu na webových stránkách: [krestane.zide.info/Cambridge/Konkurz\\_2006.pdf](http://krestane.zide.info/Cambridge/Konkurz_2006.pdf). Letošní uzávěrka je 30. 4. 2007.

# KULTURNÍ PROGRAM DUBEN 2007



Vzdělávací a kulturní centrum Židovského muzea v Praze  
 Maiselova 15, 110 00 Praha 1, 3. patro  
 tel.: 222 325 172, fax: 222 318 856, [www.jewishmuseum.cz](http://www.jewishmuseum.cz)  
[education@jewishmuseum.cz](mailto:education@jewishmuseum.cz)



**čtvrtek 5. 4. v 18 h**

**Parašat hašavua/Týdenní čtení Tóry** – přednáška vrchního zemského a pražského rabína Karola Efraima Sidona.

**středa 11. 4. v 18 h**

**Pesach** – přednáška losangeleského rabína Stevena Newmana. Ve spolupráci s Bejt Praha.

**čtvrtek 12. 4. v 18 h**

**PhDr. Peter Salner, DrSc.** (Slovenská akadémia věd, Ústav etnologie v Bratislavě) – **Slovenští židé (Židé) mezi Mnichovem a Slovenským státem.** Přednáška z cyklu Druhá republika a židé (Židé).

**pondělí 16. 4. v 18 h**

**ESTER: Poklad židovských písní.** Celá staletí svého vyhnání chránili Židé svou tradici, své příběhy, své písně. A tak jejich písně žijí podnes, oslovují nás, ale hlavně se dotýkají srdcí nás všech. Koncert nabízí vzácné písně lidu Izraele, národa Bible. Program je provázen mluveným slovem, seznamujícím posluchače stručně s překladem textů. *Vstupné 50 Kč*

**úterý 17. 4. v 18 h**

**Židé v hlavních zemích diaspory: Polsko** – Petr Brod moderuje sérii debat na téma, co se změnilo v postavení židů od poloviny 20. století. Diskutují: **Piódtr Kadlecik** (předseda Federace polských židovských obcí), **Petr Karas** (stálý zpravodaj ČT v Polsku), **Lubomír Kopeček** (Fakulta sociálních studií Masarykovy univerzity).

**středa 18. 4. v 18 h**

**Od diskriminace ke genocidě.** Přednáška na pomezí filatelie a historie, část 2. **Heinz Wewer** (Hochschule der Künste Berlin, Německo).

**čtvrtek 19. 4. v 18 h**

**Královna cembala** – **Zuzana Růžičková**, světoznámá cembalistka a profesorka na HAMU letos oslavila 80. narozeniny. Hudební ukázky a povídání s jubilantkou uvádí hudební vědec **dr. Jiří Pilka**.

**pondělí 23. 4. v 18 h**

**Země jednoho Boha** – režisér **Oliver Malina** Morgenstern a fotografka **Darina Krajáková** uvádějí film o Izraeli z cyklu Nová cestománie. Doplněno ukázkami unikátních fotografií a besedou.

**středa 25. 4. v 18 h**

**Ženy v Bibli, ženy dnes. Díl IV. – Mojžišovy ženy – porodní báby, Jochebed, Mirjam, egyptská princezna a Cipora: Kdy hraje žena společenskou roli?** Cyklus přednášek hebraistky **Mgr. Terezie Dubinové**.

**čtvrtek 26. 4. v 18 h**

**Mgr. Michal Frankl** (Institut Tereziánské iniciativy), **Druhá republika a židovští uprchlíci.** Přednáška z cyklu Druhá republika a židé (Židé).

**neděle 29. 4. v 10:30 h**

**Židovství a etika.** Cyklus nedělních přednášek **Tomáše Kučery**, rabína mnichovské liberální komunity Beth Shalom. Chronolo-

gická analýza židovských zdrojů od Tóry po současnost. **Téma: Potrat, část 2.**

**pondělí 30. 4. v 18 h**

**Studium judaistiky a hebraistiky v Čechách.** Debatéři: **doc. PhDr. Jiřina Šedinová, CSc.** (vedoucí oboru hebraistiky, Ústav Blízkého východu a Afriky Filozofické fakulty UK), **doc. PhDr. Bedřich Nosek, CSc.** (Ústav židovských studií Husitské teologické fakulty UK), **Mgr. Terezie Dubinová** (absolventka kulturologie-hebraistiky na FF UK). Moderuje **Petr Brod**.

## NEDELNÍ PROGRAM PRO DĚTI A JEJICH RODIČE:

**1. dubna 2007 ve 14 h**

**Pesach Arje** žije v Egyptě a musí dělat těžkou práci zdarma. Stejně jako ostatní Židé upadl do otroctví. Mojžiš je moudrý muž. Povede se mu zachránit Židy z otroctví? Povede se nám dostat do Země zaslíbené? Rodiče se můžou těšit na návštěvu jedné ze synagog. *Jednotné vstupné 40 Kč*

*Není-li uvedeno jinak, vstupné je 20 Kč.*

## VÝSTAVY

**Mizrach & Shiviti** – barevné i černobílé papírořezky s tradičními židovskými motivy izraelské výtvarnice **Ester Shilo**. Výstava potrvá do konce dubna. (*Výstavy otevřeny Po– Čt 10–16 h, Pá 10–15 h*)

*Sály v Praze i v Brně jsou přístupné vždy 20 minut před zahájením programu. 15 minut po začátku programu není vstup do Vzdělávacího a kulturního centra povolen.*

## VKC Židovského muzea v Praze, pobočka Brno

tř. Kpt. Jaroše 3, 602 00 Brno, tel.: 544 509 651, fax: 544 509 652  
[www.jewishmuseum.cz/brno](http://www.jewishmuseum.cz/brno), [brno@jewishmuseum.cz](mailto:brno@jewishmuseum.cz)

**úterý 3. 4. v 19 h**

**O dobru a zlu v Tóře, v pohádkách a v životě.** Přednáška **ThMgr. Milana Klapetka**.

**čtvrtek 12. 4. v 19 h**

**Minulost a současnost Židovské čtvrti v Třebíči.** Přednáška vztahující se k právě probíhající stejnojmenné výstavě v sále našeho centra.

**neděle 15. 4. v 15 h**

**Rozinky a mandle: Izraelské tance.** Přijďte si k nám některé z izraelských tanců vyzkou-

šet a můžete s sebou vzít i děti, které budou mít program sestavený z různých pohybových her.

*Vstupné 30 Kč*

**pondělí 16. 4. v 19 h**

**Komický a nešikovný „jazz“ Itzhaka Perlmana.** Poslechový pořad **Jana Beránka**.

**středa 18. 4. v 17 h**

**„Současný vývoj židovských komunit v Čechách i ve světě“.** Přednáška **Petera Gyorihó**.

**čtvrtek 19. 4. v 19 h**

**Ludvík Aškenazy: „Bylo to na váš účet“.** Povídka Vajčíčko s dnes již legendárním obsazením (K. Höger, V. Brabec, R. Hrušínský, M. Vášová, V. Taub, J. Adamová). Večer uvádí **Mgr. Přemysl Hnilička**.

*Vstupné 20 Kč*

*Není-li uvedeno jinak, vstupné je 10 Kč.*

*Celý duben je v sále možné shlédnout výstavu fotografií „Minulost a současnost Židovské čtvrti v Třebíči“.*





**MORAVSKÉ ZEMSKÉ MUZEUM**  
Programové oddělení



ve spolupráci

se Vzdělávacím a kulturním centrem  
Židovského muzea v Praze – pobočka Brno

si vás dovolují pozvat na cyklus přednášek

## O ŽIDOVSKÉ HISTORII, KULTUŘE A JUDAISMU

středa 4. dubna 2007

### ŽIDOVSKÉ HŘBITOVY NA MORAVĚ A JEJICH NÁHROBKY

Přednáší: Jaroslav Achab Haidler

středa 11. dubna 2007

### HISTORIE A PAMÁTKY ŽIDOVSKÉ OBCE V BOSKOVICÍCH

Přednáší: Helena Janíková, archivářka

čtvrtek 19. dubna 2007

### HISTORIE A PAMÁTKY ŽIDOVSKÉ OBCE V TŘEBÍČI

Přednáší: PhDr. Rudolf Fišer

středa 25. dubna 2007

### HISTORIE A PAMÁTKY ŽIDOVSKÉ OBCE V MIKULOVĚ

Přednáší: Mgr. Soňa Nezhodová



Dietrichsteinský palác, přednáškový sál, I. poschodí, Zelný trh 8, Brno  
Začátky v 17 hodin, vstupné 25 Kč, 20 Kč.

[www.mzm.cz](http://www.mzm.cz)

### Odpovědi na kvízové otázky ze str. 8:



1) Čtyři otázky („Ma ništana“), čtyři synové, čtyři pramatky Izraele, čtyři poháry vína, čtyři speciální pesachové symboly, čtyři přísliby vykoupění.

2) Záleží, jakou verzi Hagady vlastníte, ale Mojžíš se v Hagadě kupodivu objevuje všehovšudy jednou (a v některých Hagadách dokonce vůbec). Má se zato, že rabíni se obávali, aby Mojžíš nebyl pro svou vůdčí roli při vyvedení z Egypta příliš glorifikován, chtěli zdůraznit, že tím, kdo vykoupil Izrael z Egypta, nebyl Mojžíš, ale sám Hospodin. Proto tato možná překvapivá absence Mojžíše v Hagadě.

3) Ani jedna. Jsou zde pouze obecně zmíněny „čtyři pramatky“, ale jménem není v Hagadě zmíněna žádná žena (pokud je ale vaše Hagada ilustrovaná, dost možná nějaké objevíte na obrázcích).

KKL-JNF ve spolupráci  
s Divadlem Radka  
Brzobohatého a Hotelem  
Lesno si vás dovolují pozvat  
na jedinečné představení

## NADÍVANÁ RYBA

Židovské divadlo Šalom z Moskvy

**22. 5. 2007 v 19 hodin**

**v Divadle  
Radka Brzobohatého**

*Opletalova 5 (pasáž ČTK)*

Vstupenky v ceně 350 Kč budou  
k dostání v kanceláři KKL  
a Sochnutu, Praha 1, Jáchymova 3.  
Veškeré další informace Zoša  
Vyoralová, mail: zosa@email.cz,  
mobil: 602 703 653,  
fax a záz.n.: 224 810 118,  
telefon: 224 810 099.  
Informace o divadle na  
[www.shalom-theatre.ru](http://www.shalom-theatre.ru)

### KONCERT PRO VARHANY

Židovská obec v Praze a Sidovský  
Management pořádají

*v Jeruzalémské synagoze*

**ve středu 16. května**

**od 19 hodin**

*benefiční koncert, jehož  
výtěžek půjde na opravu  
historických varhan, které  
v synagoze jsou.*

Sponzorem koncertu je a.s. Zentiva  
a záštitu převzal velvyslanec Státu  
Izrael J. E. pan Arie Arazi, a také  
Ing. Petr Hejma, starosta MČ Praha 1.

**Za klavírního doprovodu Petra  
Maláska vystoupí Lucie Bílá, Marta  
Kubišová, Pavel Šporcl, Daniel  
Hůlka a Pavel Vítek, na varhany  
zahraje Mgr. Václav Peter.**

Vstupenky je možné zakoupit v síti  
Ticketportal, Politických vězňů 15,  
Praha 1, pondělí až pátek  
od 9 do 18 h nebo v Divadle  
Hybernia na nám. Republiky  
po celý týden od 10 do 19 h.

# LITERATURA NEJEN S DAVIDOVOU HVĚZDOU



V nakladatelství Mladá fronta vyšel nedávno životní příběh úspěšného filmového producenta a pražského rodáka **Norberta Auerbacha**. Životní peripetie tohoto muže nejen že bohatě vystačí

na knižní zpracování, ale zcela jistě by mohly být inspirací k filmovému scénáři a divácky velmi úspěšnému filmu.

Norbert se narodil v Praze v židovské rodině zámožného filmového podnikatele, který ve svých firmách (Electa Film, Slavia Film, Meissner Film) pomohl na svět takřka sto dvaceti předválečným filmům. Rodina žila v luxusní barrandovské vile a svět se zdál být jedinou radostí. Přestože jeho prarodiče byli ortodoxní Židé a otec přesvědčený sionista, malý Norbert (až na Vysoké svátky) už náboženské zvyklosti nedodržel. Norbertův otec jezdil často služebně do Německa a po příchodu Hitlera k moci si už nedělal velké iluze o dalším politickém vývoji. Rozhodl se připravit emigraci do USA. Když Němci obsadili Sudety, odjela celá rodina do Paříže, kde čekali na americké vízum.

V USA začal studovat na univerzitě, ale ihned po útoku na Pearl Harbor se přihlásil do armády, kde byl zařazen do školy pro průzkumníky. Zde se seznámil s Gilbertem Rotschildem a válku absolvoval se ziskem dvou Řádů purpurového srdce.

Po válce opět navázal na studium a po ukončení školy se začal jako poslůček seznamovat s taji filmové výroby. Jeho kariéra byla velmi úspěšná a a on sám se nakonec stal prezidentem společnosti UNITED ARTISTS.

Skoro pohádkový příběh. Produkoval sérii bondovek, pro film objevil Brigitte Bardot, podílel se na filmech s Beatles, s Barbarou Streisand, připravil Jentle. Znal se prezidentem Reaganem, princem Charlesem a stovkami dalších slavných lidí. Po pádu komunismu přijíždí do Prahy, aby i zde pomohl se svými zkušenostmi.

**Lenka Soukupová, Z Barrandova do Hollywoodu, 163 str., MLADÁ FRONTA, 2006**

V Edici historického myšlení nakladatelství ARGO vyšla další kniha mapující realie druhé světové války. Je to velmi pečlivě zpracovaná charakteristika koncentračních táborů z pera německého autora **Wolfganga Sofskyho (1952)**, který je žurnalistou, sociologem, ale působí také jako profesor na univerzitě v Göttingenu a Erfurtu. Ve svých knihách často analyzuje kořeny a podobu násilí. Rovněž jeho nedávno vydaná syntetická monografie **Řád teroru: Koncentrační tábor** se zabývá dokonale vytvořenou formou státně institucionalizovaného násilí v letech 1933–1945. Sofskyho knihu můžeme označit nejen za analýzu typologické struktury koncentračních táborů, jejich sociálních struktur, organizace a podob teroru, ale současně i jako historicko-sociologickou analýzu destrukce osobnosti jednotlivce v koncentračních táborech. Sofsky přitom vycházel z velkého množství dobových dokumentů a především z poválečných svědectví obětí táborového teroru. Sofsky se domnívá, že systém nacistických táborů nelze pokládat za projev dočasného barbarismu. Tvrdí totiž, že je nutno chápat jej jako produkt moderní civilizace, která umožnila existenci státem organizované a odosobněné lidské krutosti.

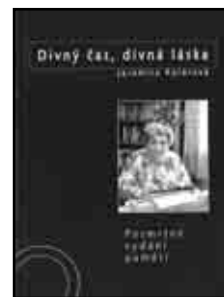


Kvalitu a zásadní význam knihy pro směřování moderní historiografie totalitarismu dokládá prestižní ocenění Geschwister Scholl-Preiss, které Sofsky obdržel.

**Wolfgang Sofsky, Řád teroru: Koncentrační tábor, 375 str., ARGO, Praha 2006**

Vzpomínkových knih na předválečné a válečné roky je mnoho a může se stát, že podlehneme dojmům, že už nic nového nelze z této doby vyčíst, respektive že další pohled na notoricky známé události (mobilizaci, Mnichov, okupaci, transporty atd.) bude už nezáživným opakováním chronicky známých faktů.

Jsem rád, že jsem objevil knížku pamětí, která dokázala, že i mnohokrát opakované



události lze popsat nově, jiným způsobem a pohlédnout na tehdejší dění poněkud jinou optikou než autoři předešlí. Hovořím o posmrtném vydání už druhé části pamětí **Jaromíra Kolářové** pod názvem „*Divný čas, divná láska*“. Větší část knihy nabízí pohled na životní osudy pražských Židů za první i druhé republiky, situaci v protektorátu, popisuje holocaust a krátce i situaci po válce. Autorčiny slibné literární začátky byly přerušeny zatčením jejího manžela v padesátých letech, kdy byl obviněn ze sabotáží a špionáže. Náročný zaměstnání a péče o tři děti bylo těžkou překážkou jakémukoliv pokusu o literární činnost. Teprve po propuštění manžela a jeho rehabilitaci začíná opět psát. Po pěti letech, v období Pražského jara, překonává další životní pohromu – amputaci nohy. Ani tato událost ji nevezme životní optimismus a smysl pro humor. Píše scénáře k filmu Holky z porcelánu a Léto s kovbojem, román Můj chlapec a já a mnoho dalšího. Dostávají se úspěchy. Její knihy, scénáře i televizní hry získávají domácí i mezinárodní ocenění. Film „Jsou určité hranice“ získává na festivalu v Tokiu Grand prix. Autorka umírá v lednu 2006 a posmrtného vydání jejich pamětí se ujal její syn dr. Kolár. Sáhnete-li po této knize vzpomínek, odměníte se kultivovanou četbou.

**Jaromíra Kolářová, Divný čas, divná láska, 246 str., Nakladatelství BVD, Praha 2006**

V dobách rozkolísanosti, zmatků a nevíry je vždy prospěšné uchýlit se pod ochranu klasických hodnot. Tomu zcela nepochybně odpovídá i hájemství klasické antické filozofie. A co by byla antická filozofie bez Platóna.

Různé byly cesty, kterými se Platón pokoušel dovést poznání do nadsmyslného světa ideí. Hledání těchto cest vyplňovalo dlouhé období jeho života a stálo ho velké množství myslitelské práce.

Když byl Platón poprvé ve svých 40 letech v Syrakúsách, seznámil se na Dionysiově dvoře s jinochem Dionem, do kterého se zamiloval osudovou láskou. Po ▶

► třiceti letech – když byl Dion zavražděn – vydal Platón o této lásce svědectví. Uměleckým výrazem jeho vášně se stal dialog *Symposion* a v dialogu Faidros je účinek lásky představen v jinotajném mýtu o lidské duši. Název *Symposion* se překládá jako „hostina“, ale nepřesně. Řecká symposion není hostina, ale družná zábava, která následovala po jídle. Jméno má od společného pití, ale svou obřadností, jež se projevovala i zahajovací modlitbou, se lišila od pitky v našem smyslu toho slova, nezušlechtěného představou o společenských požitcích rozumu a vkusu.

*Platónovo Symposion* do češtiny poprvé přeložil František Velišský v roce 1872. Tento překlad Františka Novotného se opírá o jeho překlad z roku 1915, další přepracovaný překlad pochází z roku 1936 a 1947.

Platón, *Symposion*, 85 str., OIKOYMENH, Praha 2005



V Edici *Poznáváme Slovensko* z bratislavského nakladatelství Dajama představujeme dalšího průvodce, tentokrát po Tatrách. I tento obsahuje základní charakteristiku přírodních poměrů oblastí, její historii, popis obyvatelstva a místních sídel. Přináší místopis tatranských osad s nejvýznamnějšími kulturně-historickými památkami a přírodními zajímavostmi. Obsahuje tipy na výlety z tatranských osad do okolních dolin a na nejkrásnější tatranské štíty. Milovníci pěší i cykloturistiky naleznou v průvodci doporučení na bezpečné trasy. Průvodce je opatřen kvalitními barevnými fotografiemi, dobrou grafikou, která v něm umožňuje snadnou orientaci. Vedle slovenského originálu je k dispozici i anglická, německá, ruská, maďarská a polská mutace.

Daniel Kollár, *Tatry*, 126 str., DAJÁMA, Bratislava, 2005

► Milan Kalina

## ZA EMILEM FRIEDMANEM

*Letos, 24. dubna, uplyne pět let od úmrtí profesora Emila Friedmana, který zemřel ve věku nedožitých 94 let v Caracasu.* Po roce 1945 se usadil ve Venezuele, kde byl jmenován ředitelem Hudební akademie venezuelského státu Maracaibo. Roku 1949 založil školu (Colegio) a Hudební akademii Emila Friedmana. Plně se integroval do hudebního života Venezuely, za což byl roku 1968 vyznamenán Řádem Francisca Mirandy 3. třídy a roku 1984 obdržel medaile od Svazu učitelů státu Miranda a od vzdělávacího centra Caracasu. Ve venezuelském hlavním městě žil takřka 53 let a jako výborný houslista a hudební pedagog se stal významnou a respektovanou osobností.

Tam jsem ho osobně poznal v roce 1968, kdy již byl majitelem soukromé školy, známé pod jménem Colegio Emil Friedman. Škola, kterou vedl společně se svou chotí Elví Arguello Landaeta, byla školou základního stupně a školou sekundární, která připravovala školní mládež na maturitní zkoušky a k zápisu na univerzitu. Kromě všeobecného vzdělání předepsaného vládou poskytovala venezuelské mládeži také vzdělání kulturní, zejména v hudbě, výtvarném umění, informatice a ve sportu.

Friedman, jako svou stěžejní pedagogickou zásadu, zastával názor, že úlohou vzdělání je zajistit citový vývoj pomocí umění, rozumový vývoj pomocí vědy a tělesný vývoj pomocí sportu. Tuto zásadu také ve své soukromé škole prosazoval a rozvíjel.

Emilův život byl pestrý a svým způsobem i trochu dobrodružný. Narodil se v pražské židovské rodině, absolvoval hudební konservatoř a již ve svých sedmnácti letech koncertoval jako vynikající houslista nejen v Evropě a v Turecku, Palestině, Egyptě, ale i Hongkongu a v Austrálii. V roce 1933 získal doktorát z řečtiny a latiny v klasické filologii na univerzitě v Cambridge. Před nacistickou okupací Československa odjel do Anglie a za války se přihlásil do československé brigády při britské armádě, zúčastnil se bojů proti generálu Rommelovi v Tobruku a v Bengazi v severní Africe. Byl zraněn a odsunut do Anglie. Po válce se vrátil do Prahy a s koncertní činností započal v Jižní Americe. V padesátých letech byl pozván do Venezu-

ely, aby se ujal místa ředitele Hudební akademie ve městě Maracaibo, druhém největším městě Venezuely. Brzy poté se oženil s klavíristkou a učitelkou Elví Arguello L. a tam také založil první dětský smyčcový orchestr.

Prof. Friedman velmi brzy poznal, že místní hudební výchova je příliš chudá a nedostatečná, ačkoliv hudebně nadaných dětí je dostatek. Nebylo ale škol ani učitelů. Rozhodl se tedy věnovat přípravě učitelů hudby a usnadnit nadaným dětem seznámení s klasic-

kými nástroji, jako jsou housle. Založil „Dětskou hudební školku Emil Friedman“. Již tehdy se proslavil heslem, že „**Není kultury bez kultury hudební**“. Dětská školka se brzy proměnila ve „Školu Emila Friedmana“, která se brzy stala vyhledávanou, prestižní caracasou školou. Škola bylo ohromnou příležitostí pro hudebně nadané děti. A dětem ze sociálně slabších vrstev se dostalo i podpory, takže ani ony

nebyly vyloučeny ze vzdělávacího procesu. Koncem šedesátých let již škola vychovala dostatek aktivních a kvalitních venezuelských instrumentalistů, kteří působili nejen v Symfonickém orchestru, ale také jako učitelé hudby, především hry na housle.

Škola Emila Friedmana se postupně rozšiřovala, přibývalo budov, hřišť, bazénů, a v současnosti se na ní vzdělává více než 1700 studentů. Colegio de Emil Friedman má dnes prestižní místo ve vzdělávacím systému Venezuely. Friedmanovo úsilí na přípravě nových generací v oblasti hudebního umění bylo již mnohokrát oceněno, jeho výše uvedené heslo, v originálu „No hay cultura sin cultura musical“, je dnes ve Venezuele i ve světě všeobecně známé a uznávané. Emil Friedman se stal nositelem mnoha vyznamenání a řádů, včetně prémie „Gratias Agit“ udělené v roce 1997 vládou České republiky za šíření dobrého jména České republiky ve světě. Obdržel řadu čestných doktorátů prestižních světových univerzit.

Prof. Friedman byl na sklonku života pro děti laskavým dědečkem rozdávajícím cukrátky i dobré rady, pro dospívající byl „profí Friedman“ a pro dospělé velkorysým učitelem s moudrými reflexy. Byl to dobrý muzikant, skvělý pedagog a především slušný člověk.

► Ing. Petr Herrmann



**TEFILIN IN ART**  
pro všechny židovské typy  
od 0 do 120 let.  
Co pro vás znamená židovství?  
Vytvářte se uměním!

**UMĚLECKÁ DÍLNA**  
malba, kresba, koláž, keramika,  
textil, hudba,  
videoart, film, fotografie, tanec...  
V židovské Pražské židovské obci a  
Vzdělávacím kulturním centru ŽO  
Vzdělávacího kulturního centra ŽO

Máledžijní slavnosti  
**VERNISÁŽ** - happening  
**10.6. ve ŠPANELESKÉ  
SYNAGOZE od 19:00**

**Tefilin**

dílna **27.5.07**  
V židovské Pražské židovské obci a  
Vzdělávacím kulturním centru ŽO  
vernisaž **10.6.07**  
ve Španeleské synagoze od 19:00

Své koncepce děl vztahující se k židovství (historie, svátky, osobnosti, identita...)  
zašlete do **31.3.07** na: [tefilin@volny.cz](mailto:tefilin@volny.cz)  
Realizace vybraných projektů bude plně hrazena z prostředků grantů.



# ZÁPIS DO ŽIDOVSKÉ ŠKOLKY

**Zápis do školního roku  
2007–2008 v Mateřské  
šколе Na Výšinách**

**bude 11. a 12. dubna  
od 13 do 17 hodin**

V rámci Programu Lauderovy školky v Praze se zde děti učí hebrejsky, mohou si vybrat angličtinu, výtvarnou, taneční a dramatickou výchovu, hru na flétnu a práci v keramické dílně. Rodičům doporučujeme, aby děti přihlásili včas, zapsané děti pozveme na dny otevřených dveří. Nepřihlášené děti ke dni zápisu již nebudeme moci přijmout.

**Informace: Kateřina Bígllová –  
[katerina.biglova@kehilaprag.cz](mailto:katerina.biglova@kehilaprag.cz)  
mobil: 724 214 332**



## Masorti Česká republika a Židovská obec v Praze

Vás zvou

### na debatní klání oxfordského typu na téma **Existuje „nový antisemitismus?“**

*aneb Kdy se kritika Izraele stává antisemitskou?*

**U příležitosti Dne nezávislosti Státu Izrael  
23. dubna 2007 v 18:00 ve 3. patře Radnice ŽO.**

Úvodní slovo pronese zástupce velvyslance Státu Izrael pan Ziv Nevo Kulman.

*Debatní týmy složené z židovské mládeže povedou PhDr. Leo Pavlát a Prof. Pavel Barša PhD.*

Nový antisemitismus je jedním z nejdiskutovanějších témat při zkoumání současného antisemitismu. Zastánci tohoto konceptu jím označují tradiční nenávisť vůči židům, která se však nově schovává za nenávisť vůči Státu Izrael. Odpůrci namítají, že pomocí nového antisemitismu jsou kritici politiky Státu Izrael obviňováni z antisemitismu. Tématem se u nás zabývá nejen Židovská obec, ale i obec akademická. Patrný je názorový střet mezi prof. Pavlem Baršou, profesorem politologie Univerzity Karlovy a dr. Leo Pavlátem, ředitelem Židovského muzea v Praze.

Právě pod vedením dr. Pavláta a prof. Barši se utkají dva týmy řečníků z řad mládeže židovské obce. O vítězi debaty rozhodne v závěrečném hlasování publikum.

Oxfordská debata spočívá v tom, že o přízeň publika soupeří dva týmy: předkladatelé návrhu a jeho oponenti. Týmy jsou složeny ze tří řečníků a každý z nich má vyhrazený časový prostor pro svou prezentaci. Výhodou tohoto stylu debaty je, že si řečníci nemohou skákat do řeči a mohou si promyslet reakci na předřečníkův výstup. Na závěr hlasuje publikum o „přijetí“ předkládaného návrhu.

Nenechte si ujít tuto zajímavou kulturní akci, která vás určitě nejen pobaví, ale zcela jistě vás i obohatí o nevšední zážitek. Podle zájmu bychom rádi připravili i další debatní klání na jiná témata, která jsou pro naši židovskou obec zajímavá a potřebná.

